

Learning Management Model for Vocational Classroom to Develop the Quality of Learners in Network School of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College

Ekkachai Supakiatsoontorn^{1*} Maliwan Yotharak¹ and Prakhru Pichitsupakarn¹

¹ Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Ekkachai348@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the learning management conditions of vocational classrooms in the network schools of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College and (2) study the learning management models of vocational classrooms to develop the quality of students in the network schools of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College. This research was qualitative research. The key informants were in-depth interviews with 15 relevant persons, in-depth interviews with 5 experts, and focus group discussions with 7 experts. The instruments used were interview forms and focus group discussion format evaluation forms. The research results found that the management of vocational classroom learning in the network schools of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College has problems resulting from lack of readiness in terms of teachers, incomplete and inappropriate curriculum implementation for students, insufficient budget management, lacked of readiness of students. Creating cooperation with business establishments and coordination between Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College and network schools is not as effective as it should be. The learning model of vocational classrooms to develop the quality of students in the network schools of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College consists of 3 interrelated components: 1) vocational classroom learning management, 2) short-term vocational curriculum development, and 3) participation of the business establishment. The presentation of the learning model of vocational classrooms to develop the quality of students in the network schools of Nakhon Si Thammarat Industrial and Community Education College found that it was possible, appropriate, and beneficial in organizing vocational classroom learning to develop the quality of students in the network schools so that they have knowledge, vocational skills, and can apply knowledge and skills to create careers.

Keywords: Learning Management Model for Vocational Classroom, Quality of Learners, Network School

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช

เอกชัย ศุภเกียรติสุนทร^{1*} มะลิวัลย์ โยธารักษ์¹ และ พระครูพิจิตรศุภการ¹

¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Ekkachai348@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินรูปแบบการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช มีปัญหาเกิดจากขาดความพร้อมด้านครูผู้สอน การดำเนินการด้านหลักสูตรที่ยังไม่สมบูรณ์และไม่เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดการด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ขาดความพร้อมของผู้เรียน การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและการประสานงานระหว่างวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชกับโรงเรียนเครือข่ายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน คือ 1) การจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ 2) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 3) การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช พบว่า เป็นไปได้ มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายให้มีความรู้ มีทักษะอาชีพและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการสร้างอาชีพได้

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ, คุณภาพผู้เรียน, โรงเรียนเครือข่าย

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ปัจจุบันกำลังคนด้านอาชีวะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการจำนวนมาก เพราะมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศชาติ การจัดการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน นโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กำหนดว่า "การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ประกอบกับมาตรา 8 กำหนดรูปแบบในการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ห้องเรียนอาชีพเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชน วัยเรียน และวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจในการเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างทั่วถึง สอดคล้อง

กับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชนและตลาดแรงงาน สำหรับการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพรูปแบบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เป็นการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพโดยในการจัดการศึกษาใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือมาตรฐานสากลเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความต้องการ โดยจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพ ให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จากการทำงานและการประกอบอาชีพ เน้นสมรรถนะ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดผลและการประเมินผล การจัดการเรียนรู้อาจจะเป็นการเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนภาคเรียนภาคปกติ เป็นรายวิชาหรือชุดวิชาตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนด มีการวัดและประเมินผลการเรียนตามระเบียบ โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลและความต้องการของกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ (ปวพ.) หรือหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นภาคปกติ/ โครงการพิเศษ 2) โครงการอาชีวศึกษาสร้างช่างฝีมือตามแนวทางโรงเรียนพระดาบสภาคปกติ 3) ห้องเรียนอาชีพในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 4) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคปกติ โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) 5) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ภาคสมทบ 6) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ภาคพิเศษ (เทียบโอนความรู้และประสบการณ์) ซึ่งกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาคือกลุ่มห้องเรียนอาชีพในระดับระดับมัธยมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษามีความรู้และทักษะด้านอาชีพในกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน (Re-Skill, Up-Skill, New-Skill) สามารถเข้าถึงกลุ่มอาชีพพื้นฐานตามความถนัด ความสนใจ การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและบูรณาการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือจากการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ภายใต้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การประเมินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน(สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2564)

จากสภาพปัจจุบันที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชมีโรงเรียนมัธยมเครือข่ายทั้งหมดจำนวน 7 โรงเรียนและจำนวนผู้เรียนในโครงการจำนวน 458 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มากและสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 15 คน ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนวิทยาลัย

การอาชีพนครศรีธรรมราชครู ผู้สอนโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชและผู้เรียนโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช

1.2 ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชและผู้แทนสถานประกอบการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) ในการเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีดังนี้ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 22 นครศรีธรรมราชและผู้แทนสถานประกอบการ

1.3 ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) ในการเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 22 นครศรีธรรมราชและผู้แทนสถานประกอบการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัย 2) กำหนดประเด็นการร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) นำร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2 ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช 2) นำร่างรูปแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช มาจัดทำเป็นแบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย 3) ปรับปรุงแบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์อีกครั้ง 4) ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชเป็นตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ขั้นตอนคือ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 2) เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน มีขั้นตอน ดังนี้ (2.1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2.2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์จากนั้นจึงกำหนดวันเวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role) (2.3) สัมภาษณ์รายบุคคล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลโดยให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน มีการเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการ ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ผู้วิจัยอาจมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษารูปแบบ 1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการสามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ 2) ผู้วิจัยขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 3) ผู้วิจัยส่งเอกสารขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวันและเวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี (Rapport) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

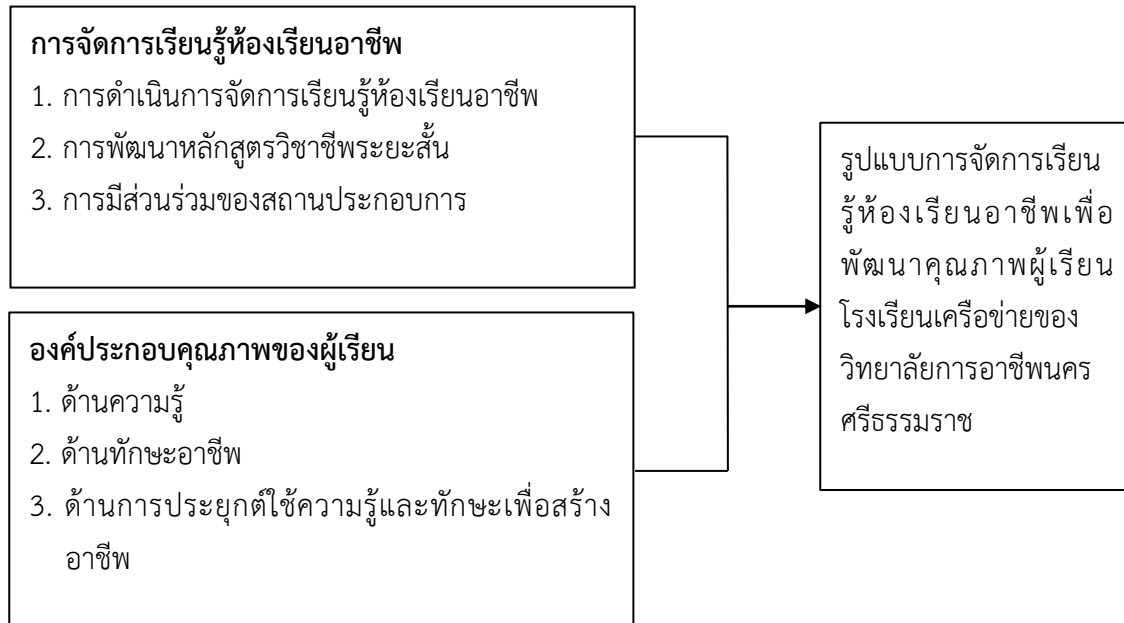
3.3 ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบ ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ เพื่อรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวพนครศรีธรรมราช มีกระบวนการดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอความร่วมมือเพื่อนัดหมายวันและเวลาให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทราบพร้อมส่งร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวพนครศรีธรรมราชให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ศึกษาล่วงหน้า 2) ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินรูปแบบ ขอความเห็นและข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวพนครศรีธรรมราช 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่ม ตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) พิสูจน์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนั้นถูกต้อง โดยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล 3 ด้าน คือ เวลา สถานที่และบุคคล การตรวจสอบเวลาหมายถึงการตรวจสอบว่าตัวแปรอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน การตรวจสอบสถานที่หมายถึง ข้อมูลที่ได้ จากโรงเรียนเครือข่ายที่หลากหลายและสุดท้ายการตรวจสอบบุคคลหมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จะแยกเป็นประเด็น แปรความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็ดำเนินเก็บข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นเพิ่มเติม เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวพนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช และนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช

ด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นร่วมกับโรงเรียนมัธยมเครือข่ายมีการคัดสรรกลุ่มผู้เรียน การกำหนดรายวิชาและครูผู้สอน การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนรายวิชาตามหลักสูตรระยะสั้นที่เน้นการฝึกปฏิบัติ และบูรณาการการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรคในด้านความพร้อมของครูผู้สอน การจัดการด้านงบประมาณที่ยังมีข้อจำกัด ความพร้อมของผู้เรียน การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและการประสานงานระหว่างวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชกับโรงเรียนเครือข่ายยังไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น นาย ก รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ได้กล่าวไว้ว่า “การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชดำเนินการร่วมกับโรงเรียนมัธยมเครือข่าย จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นปีน้อยจึงต้องใช้วิธีจัดกลุ่มเรียนร่วมกัน ตั้งแต่มัธยมปีที่ 1 ถึง มัธยมชั้นปีที่ 3 โดยทางวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชจะมีครูผู้สอนระยะสั้นโดยตรงและครูที่มีชั่วโมงว่างจากการสอนปกติ ส่วนใหญ่จะเป็นครูประจำสาขาวิชาชีพที่เปิดสอนในหลักสูตรปกติ การสอนหลักสูตรระยะสั้นก็จะเลือกสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพที่ตนถนัด” (3 ตุลาคม 2566)

ด้านการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น มีการสำรวจพื้นที่เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ประสานโรงเรียนเครือข่ายเพื่อหาข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสร้างหรือต่อยอดอาชีพเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้เรียนและสร้างความสนใจการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา มีแผนงานในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การพัฒนาหลักสูตรในสภาพปัจจุบันยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

ด้านการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ มีการสร้างความร่วมมือของสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ มีการประสานงานกับสถานประกอบการในเขตพื้นที่บริการ มีข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการเพื่อประสานงาน

ความร่วมมือในการฝึกงาน ผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบัน เป็นการจัดการเรียนรู้ในระบบปกติและระบบทวิภาคี ได้รับความรู้และทักษะโดยตรงจากสถานประกอบการสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ แต่ยังคงขาดความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช พบว่า

1). การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ มีการสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่าย สํารวจโรงเรียนเครือข่ายโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทุกโรงเรียนเครือข่ายและสถานประกอบการโดยพร้อมเพรียงกัน มีการรับสมัครและกำหนดช่วงระยะเวลาและหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ

การนิเทศติดตามและการวัดผลประเมินผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันกำหนดรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล นิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้และประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียน

ตั้งนางสาว ข หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ได้กล่าวไว้ว่า “การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อติดตามปัญหาการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพควรมีการจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นการรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ” (28 พฤศจิกายน 2566)

2) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน มีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรโดยแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อติดตามปัญหา จัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นการรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

3) การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ มีการบันทึกข้อตกลงร่วมมือ (MOU) ในการกำหนดหลักสูตรรายวิชาที่ต้องการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกับสถานประกอบการ เช่น เชิญครูฝึกจากสถานประกอบการมาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่าย พัฒนาครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชร่วมกับสถานประกอบการ เช่น ส่งครูผู้สอนฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ

ผลการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชที่ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช มีการสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้โรงเรียนที่ต้องการสร้างเครือข่ายและสถานประกอบการที่ต้องการสร้างความร่วมมือได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการร่วมมือ รับผิดชอบโดยงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช สํารวจโรงเรียนเครือข่ายโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและผู้เรียน สํารวจสถานประกอบการที่ต้องการสร้างความร่วมมือ ควรเป็นสถานประกอบการที่อยู่ในพื้นที่บริการของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ความพร้อมของสถานประกอบการ เจ้าของกิจการให้ความสนใจ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทุกโรงเรียนเครือข่ายและสถานประกอบการโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนวิชาชีพ การรับสมัคร การกำหนดช่วงระยะเวลาและหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ มีการแนะนำหลักสูตรรายวิชาเพื่อสำรวจความต้องการของผู้เรียนและใช้เป็นข้อมูลในการเปิดสอน ประชุมร่วมระหว่างวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชกับโรงเรียนเครือข่ายและสถานประกอบการในการรับสมัครการกำหนดช่วง

ระยะเวลาและหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ เพื่อความเหมาะสมของทุกฝ่าย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการประชุมชี้แจง วางแผนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ เพื่อกำหนดครูผู้สอนที่รับผิดชอบแต่ละหลักสูตรรายวิชา ครูผู้สอนออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเครือข่าย เช่น ใช้ครูผู้สอนร่วมกัน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน รวมถึงงบประมาณบางอย่างที่สามารถใช้ร่วมกันได้และมีการร่วมมือกับสถานประกอบการ เช่น เชิญวิทยากรบรรยายพิเศษ ศึกษาดูงานสถานประกอบการ ฝึกงานเพิ่มเติมในสถานประกอบการ

การนิเทศติดตามและการวัดผลประเมินผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศติดตาม การวัดผลและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอนกับครูผู้ประสานงานของโรงเรียนเครือข่ายและสถานประกอบการ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้ประสานงานโรงเรียนเครือข่าย ผู้แทนสถานประกอบการเป็นหลัก อื่น ๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสม กำหนดรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล นิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้วัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียน สรุปผลมอบเกียรติบัตรรับรองผลการฝึกสรุปผล มอบเกียรติบัตรรับรองผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้และรายงานผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

2) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช มีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรโดยแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน ครูผู้ประสานงานโรงเรียนเครือข่าย ผู้แทนสถานประกอบการเป็นหลัก อื่น ๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสม มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อติดตามปัญหา จัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นการรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ประชุมเพื่อสะท้อนถึงปัญหาในการจัดทำหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนอาชีพเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การร่างหลักสูตร กระบวนการพัฒนาเอกสารหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งได้เอกสารหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยการใช้แบบสำรวจข้อมูลความต้องการในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลของสถานประกอบการโดยการใช้แบบสำรวจข้อมูลความต้องการและความพร้อมของสถานประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลจากครูผู้สอนเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร เช่น บันทึกหลังสอน สรุปผลการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อประกอบการตัดสินใจในกระบวนการร่างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร มีการจัดทำเอกสารการพัฒนาหลักสูตรที่มีความ เชื่อมโยงระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลบนพื้นฐานสารสนเทศและองค์ความรู้ ที่ได้จากขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลร่างหลักสูตรโดยคณะกรรมการทำงานพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันเพื่อกำหนดการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ โดยมีเครื่องมือในการหาคุณภาพที่ผ่านการตรวจคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา ปรับแก้ อนุมัติ นำไปใช้ จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร ระบบการประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของหลักสูตร การรายงานผลการประเมินและนำผลการประเมินมาประกอบการพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรหรือยกเลิกการใช้หลักสูตร ระบบการ ประเมินหลักสูตรประกอบด้วยวางแผนการประเมิน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การใช้หลักสูตรการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน ครูผู้ประสานงานโรงเรียนเครือข่าย ผู้แทนสถานประกอบการเป็นหลัก อื่น ๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันออกแบบการประเมิน หลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนการประเมิน เป็นสิ่งสำคัญต่อการประเมินหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้การประเมินหลักสูตรมีความถูกต้องและประหยัดงบประมาณได้เป็นอย่างดี การวางแผนเก็บข้อมูล คือ การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) การเตรียมเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียน ครูผู้สอน ครูผู้ประสานงานในโรงเรียนเครือข่ายและสถานประกอบการ (2) กำหนดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ติดต้องได้ข้อมูลครบถ้วนและต้องมีความซื่อสัตย์

3) การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ มีการประชาสัมพันธ์ การสำรวจข้อมูลสถานประกอบการในด้านความเหมาะสมความเชื่อมโยงในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น สำรวจความต้องการของสถานประกอบการในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ความชำนาญของครูฝึกหรือช่างผู้เชี่ยวชาญ ประเภทธุรกิจที่สอดคล้องกับรายวิชาห้องเรียนอาชีพ หลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช การบันทึกการตกลงร่วมมือ (MOU) กับสถานประกอบการโดยมีข้อตกลงและมีผลการดำเนินงาน ดังนี้ 1) มีการกำหนดหลักสูตรรายวิชาที่ต้องการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ มีรายวิชาที่ได้รับการพัฒนาตรงกับความต้องการของผู้เรียน 2) ระยะเวลาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้เหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสม มีการร่วมกันจัดทำรายละเอียดการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชา ตามความเหมาะสมของสถานประกอบการให้ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร 3) มีการส่งผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกเข้าร่วมสัมมนากับสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดวิธีการฝึกกับสถานศึกษา 4) มีการแลกเปลี่ยน มีการพัฒนาครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชร่วมกับสถานประกอบการ โดยส่งครูผู้สอนฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ 5) สถานประกอบการเปิดโอกาสรับนักเรียนเข้าทำงานในสถานประกอบการภายหลังสำเร็จการศึกษา 6) สถานประกอบการออกใบรับรองการผ่านงานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา 7) มีการร่วมนิเทศการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติและติดตามผล 8) ร่วมดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 9) ผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อประกันคุณภาพด้านทักษะอาชีพ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานต่อยอดการสร้างอาชีพแก่ผู้เรียนได้

ดังที่ นาย ค กล่าวไว้ว่า “การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพควรมีการร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชกับสถานประกอบการในเรื่องการกำหนดหลักสูตรรายวิชาที่ต้องการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ” (28 พฤศจิกายน 2566)

อภิปรายผล

สภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช พบว่ายังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นและการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพไม่ตอบสนองต่อผู้เรียนที่ต้องการมีทักษะด้านอาชีพและการมีสมรรถนะประกอบอาชีพอิสระ

การจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพที่มีรูปแบบเหมาะสมจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตัดสินใจเรียนต่อด้านสายอาชีพ การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองเรียนว่าเหมาะสมกับตัวเองหรือไม่ ผู้เรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะเรียนหรือไม่ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงบริบทของการเรียนสายอาชีพเนื่องจากมีโอกาสได้ไปเรียนที่สถานที่โดยตรง มีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับและทักษะสายอาชีพที่ได้ไปต่อยอดในการสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียน

การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการปรับเปลี่ยนหลักสูตรที่เหมาะสมและสมบูรณ์ มีการกำหนดรายวิชาที่พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารหลักสูตรตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ นาคาลักษณ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพและสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนให้กับชุมชน พบว่าแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐาน

สมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติมาตรฐานอาชีพ ตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน มีผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในปัจจุบัน วิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราชยังไม่มีมีการประสานงานกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ แต่มีการประสานงานในด้านการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการประสานงานความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอนที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะอาชีพของผู้เรียนในระบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี (2562) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพผ่านเครือข่ายความร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่าการเตรียมความพร้อมและความถนัดทางสาขาวิชาของผู้เรียนในการเรียนด้านอาชีพสถานศึกษาควรจัดทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ (MOU) สร้างความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงและมีหลักสูตรตรงตามความต้องการ การวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียน การสร้างและหาเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นสถานประกอบการหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีบทบาทในการส่งเสริมทักษะอาชีพ สร้างเป้าหมายร่วมกัน บูรณาการให้เกิดกิจกรรมการทำงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตามมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจะทำให้การจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพมีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราช พบว่า เมืองค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ผู้เรียนผ่านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ แสดงพฤติกรรมการทำงานและการแสดงออกถึงการมีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิชาชีพที่เรียน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก 2) ด้านทักษะอาชีพ ผู้เรียนผ่านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงและการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมการทำงานและการแสดงออกถึงความสามารถปฏิบัติงาน โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะอาชีพและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา 3) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อสร้างอาชีพ ผู้เรียนผ่านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมการทำงานและการแสดงออกถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน หรือการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ และความสามารถรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

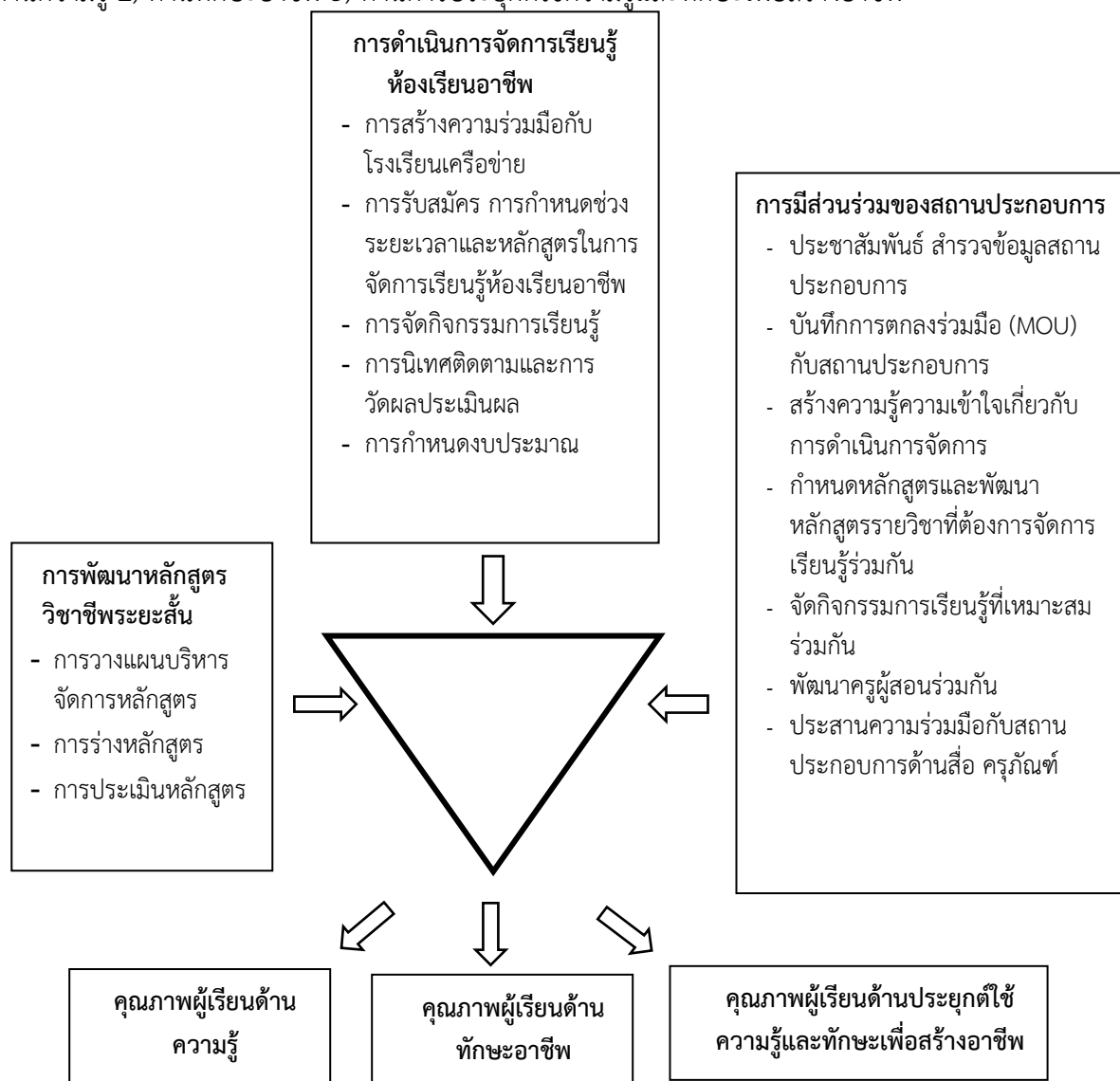
รูปแบบในการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราช การดำเนินงานที่ส่งผลกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราช มี 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ 2) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 3) การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ จากการประเมินพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราชสามารถนำไปใช้ได้จริงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

องค์ความรู้ใหม่

จากการดำเนินการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราช ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้จากเรื่องดังกล่าว ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีวชนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น และการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ

เป้าประสงค์ คือ เป้าหมายที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช” องค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะอาชีพ 3) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อสร้างอาชีพ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สภาพการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น โดยมีการร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่าย ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะด้านวิชาชีพ มีความสนใจในการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา การจัดการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรค ในด้านความพร้อมของครูผู้สอน การดำเนินการด้านหลักสูตร การจัดการด้านงบประมาณที่ยังมีข้อจำกัด ความพร้อมของผู้เรียน การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และการประสานงานระหว่างวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชกับโรงเรียนเครือข่ายยังไม่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมการนำหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ มีการสร้างความร่วมมือของสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบปกติ มีความต้องการเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในด้านของประสบการณ์จริงจากการฝึกงาน ได้รับความรู้และทักษะโดยตรงจากสถานประกอบการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพ นครศรีธรรมราช พบว่ารูปแบบมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพ 2) การพัฒนา หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 3) การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ควรมีนโยบายขยายการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพจากระดับมัธยมต้น ไปสู่ระดับมัธยมปลาย

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพิ่มเติมเนื่องจากในปัจจุบันงบประมาณยังไม่เพียงพอ

1.3 สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรจัดแบ่งพื้นที่ที่รับผิดชอบของสถานศึกษาในสังกัด อย่าง ชัดเจน เพราะมีผลต่อการประสานงานโรงเรียนเครือข่าย จะไม่ซ้ำซ้อนกับวิทยาลัยอื่น ๆ

1.4 วิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชควรสนับสนุนให้ผู้สอนมีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นให้เป็น หลักสูตรฐานสมรรถนะที่เป็นหลักสูตรวิชาชีพใหม่ ๆ ที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนเครือข่ายของวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราช ไปยังสถานศึกษาอื่นในสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช เพื่อเป็น รูปแบบที่พัฒนาและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยส่งผลที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. สืบค้น 2 กันยายน 2566. จาก

<https://citly.me/ixA4L>.

รุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี. (2562). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพผ่านเครือข่ายความร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี (รายงานการวิจัย). อุดรธานี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). การจัดการศึกษารูปแบบการศึกษานอกระบบแบบมีชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

_____. (2564). นโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการ สอศ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 และแนวทางการบริหาร งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (งบลงทุน). สืบค้น 2 กันยายน 2566. จาก <https://citly.me/edkEP>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สุรศักดิ์ นาคาลักษณ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และสร้างความ เข้มแข็งที่ยั่งยืนให้กับชุมชน วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.